

Links og topics i tredje klasse

Ole Ravnholt
Dansk Sprognævn

1. Tema, emne, topic og link

Traditionelt er der to forskellige funktionelle karakteristikker af det (eller de) led i sætningen der tildeles den funktion der ofte kaldes tema, topic eller emne:

Enten karakteriseres det som ‘sætningens udgangspunkt’, og så kaldes det ofte *tema*. Sådan er det fx i forskellige varianter af Pragerskolens behandling af “funktionelt sætningsperspektiv”. Gunnar Frost Olesens beskrivelse af dansk informationsstruktur (Olesen 1982) hører til denne tradition, ligesom beskrivelsen af tematisk struktur i systemisk funktionel grammatik (Halliday 1994). Enric Vallduvis *link* (Vallduvi 1992) kan ses som en omplantning af temabegrebet i en generativ grammatisk ramme. Jeg låner Vallduvis term, men ikke hans teori.

Eller leddet karakteriseres “in terms of aboutness”, som ‘dét sætningen handler om’, og så kaldes det ofte *topic* med henvisning til filosoffen Peter Strawson. Det er almindeligt i den amerikanske tradition, fx hos Reinhart (1982) og Gundel (1985, 1988), der begge arbejder inde for en generativ grammatisk ramme, og hos Lambrecht (1994), der har en mere funktionelt orienteret tilgang.

Jeg vil forsøge at vise at de to karakteristikker dækker over to forskellige funktioner, der bør holdes adskilt, og som ikke nødvendigvis bæres af det samme led i sætningen:

link (alternativt *udgangspunkt*, *fundament*, *tema*) og
topic (eller *emne*)

Betegnelserne *link* og *topic* har jeg valgt i håb om at opnå en vis Verfremdungseffekt. Ingen af de to termer er i almindelig brug i dansk sammenhæng, og jeg håber derfor at læseren ikke vil lade sig lede på vildspor af etablerede forestillinger. Jeg har forsøgt at identificere de relevante led ud fra den funktionelle karakteristik uden på forhånd at tage stilling til om de har obligatoriske udtryk, fx subjektstatus eller placering på førstepladsen i sætningen, og først derefter overveje om funktionerne kan tilordnes et bestemt udtryk.

Derefter vil jeg give en oversigt over de typer af *links* og *topics* jeg har fundet i mine tekster fra tredje klasse – plus et par stykker som jeg kender andre steder fra, og som kan tænkes at have en vis teoretisk interesse.

Endelig vil jeg fremsætte nogle spekulationer med udgangspunkt i den hypotese at det er linkfunktionen der er fundamentfeltets primære funktion, ikke som hos Hansen og Heltoft angivelsen af sætningens illokutionære ramme (Heltoft 1999b:1).

2. Temaet i Systemic Functional Grammar

Hos M.A.K. Halliday får temaet begge de nævnte karakteristikker:

The Theme is the element which serves as the point of departure of the message; it is that with which the clause is concerned (Halliday 1994:37).

Men det er uklart om de to karakteristikker skal opfattes som synonyme eller som to forskellige karakteristikker der begge kan anvendes om det materiale der udpeges som tematisk.

Temaet udpeges ved hjælp af en procedure der beskrives således:

The Theme extends from the beginning of the clause up to (and including) the first element that has a function in transitivity (Halliday 1994:53).

Det sidste element i temaet hævdes derfor at være enten en participant (typisk et nominalt led), en cirkumstant (typisk et adverbialt led) eller en proces (typisk et fuldverbum). Dette element kaldes "topical Theme" fordi det har funktioner der svarer til dem der normalt tilskrives topics

i topic-comment-analysen. Men proceduren udpeger oftest også flere andre led med ret forskelligartede funktioner som tematiske, hvor det somme tider kan være svært at se i hvilken forstand de falder ind under den funktionelle karakteristik af temaet.

I kraft af denne procedure bliver subjektet per default topikalsk tema, mens processen i realiteten altid holdes uden for temaet. Subjektet har nemlig i engelsk en temmelig fast plads foran det finitte verbal i deklarative sætninger – det kan vist kun fortrænges af *here* og *there* (*here comes the sun; there's a tavern in the town*) – så hvis der ikke er anbragt participant- eller cirkumstantudtryk foran det, så får det rollen som topikalsk tema. I interrogativer bruges der *do*-support i de tilfælde hvor det finitte verbal ikke er et modal- eller hjælpeverbum, og det sikrer at selv om subjektet ganske vist kommer efter det finitte verbal, så kommer det altid før fuldverbet, som er det der udtrykker processen. Og tilsvarende i imperativer, hvor subjektet ganske vist kun sjældent er eksplicit, men hvor det kommer før fuldverbet når det er (*you better be good!; don't you ever behave like that again!*). Proceduren udelukker i alle tre tilfælde at processen kan være tematisk, og i alle tre tilfælde tildeler den subjektet rollen som default topikalsk tema.

Proceduren er udtrykkelig ikke definerende, hverken hos Halliday (som nævner at japansk har en partikel som topicmarkør, ikke ledfølgen) eller hos hans danske tilhængere. Og hvis den overføres til dansk (eller andre germanske sprog), hvor subjektet ikke har en fast plads foran verbet, så fører den til besynderlige resultater. Fx tilskriver proceduren oversættelser af engelske sætninger til andre germanske sprog en tematisk struktur der er radikalt anderledes end det engelske udgangspunkt (Hasselgård 2000), og det ville jo betyde at den oversatte teksts struktur skulle være radikalt forskellig fra udgangspunktet, hvad den ikke er i en god oversættelse. Men Hallidays danske tilhængere (Andersen m.fl. 2001, Frimann 2004) behandler i praksis proceduren som om den var definerende – eller i hvert fald har de valgt at forsøge at løse problemerne ved at fastholde initialitetskriteriet, men give det en anden stopklods end subjektet. I deres redegørelse er subjektet derfor ikke tematisk per default – hvilket ellers ville have været meget fornuftigt – og tanken om at sætninger normalt skal have et topic/topikalsk tema, afvises helt.

3. Emnet i dansk funktionel grammatik

Lars Heltoft (1996) argumenterer for at informationsstruktur ikke nødvendigvis er kodet, men fremgår af afsenderens hensigt med meddelelsen eller af modtagerens forståelse af den, og han gør opmærksom på at første plads i en dansk sætning ikke er reserveret for topics. Heltoft tilskriver, ligesom Halliday, *topic* begge de to karakteristikker:

topic ... is a referential constituent functioning as the point of departure for a message, the entity that the message is about (1996:252).

Heltofts karakteristik af *topic*'et tilføjer i forhold til Hallidays karakteristik af *tema* et krav om at et *topic* skal være referentielt, og det betyder at Heltofts *topic* funktionelt mere eller mindre svarer til Hallidays *topikalske tema*, selv om beskrivelsen i øvrigt er helt forskellig. Det fremgår at subjekter kan være topics, uanset om de står i fundamentfeltet eller på subjektspladsen, og at *topic* på subjektspladsen endda kan forenes med fokuseret finit verbal, og det betyder jo at initialitetshypotesen afvises. Men heller ikke hos Heltoft er det klart om de to karakteristikker skal opfattes som synonyme eller forskellige – er kommaet mellem de to karakteristikker et appositionskomma eller et opremsningskomma? Tilsvarende hedder det i den foreløbige udgave af Grammatik over det Danske Sprog (Hansen og Heltoft 1999) både at “Emnet er meddelelsens udgangspunkt, den krog som resten af meddelelsen hænges op på” (Hansen og Heltoft 1999:192), og “Emnet er en referentiel størrelse som resten af meddelelsen handler om” (Hansen og Heltoft 1999:193), men her skelnes der mellem to typer af emner, *fundament* og *tema*, sådan at sætningens subjekt er grammatikaliseret – og tilsyneladende obligatorisk – *tema*, mens fundamentet, det fundamentfeltsplacerede led, sætter sætningens perspektiv.

4. Link og topic

Jeg vil som nævnt foreslå at de to karakteristikker betragtes som definitioner af to forskellige funktioner, altså som ikke-synonyme:

Link svarer til ‘sætningens udgangspunkt’, dens *fundament*, *tema*. Linkfunktionen peger ud af sætningen og linker dens indhold til den mentale repræsentation af tekstens indhold. Linket er ikke nødvendigvis en referent og ikke nødvendigvis topic, selv om de ofte er sammenfaldende.

Topic svarer til ‘det som sætningen handler om’, dens *emne*. Topicfunktionen er sætningsintern og peger på den referent som sætningen udsiges om (Lambrecht 1994). Sætningens topic er ofte, men ikke nødvendigvis, også link.

Det ville ikke være nødvendigt at skelne hvis de to funktioner nødvendigvis måtte bæres af det samme led i sætningen, men sådan er det ikke. I sætningen (fra tekst 1, se bilag 1)

1.3 [Han skulle lære at løbe op af væggen] *på vejen op slår han en fis*

ville jeg sige at ‘på vejen op’ er link, men ikke topic, fordi det er meningsløst at hævde at sætningen handler om hvad der skete ‘på vejen op’. Det er ‘han’ der er topic, fordi sætningen netop handler om hvad ‘han’ gjorde (eller hvad der skete med ‘ham’, afhængigt af om man regner subjektet for *slå en fis* som AGENT eller EXPERIENCER).

Det svarer med visse modifikationer til Paul Diderichsens skelnen mellem to typer af fundamenter, nemlig situationsfundamenter, der peger på “en Situation, hvori Sætningsindholdet angives at foregaa”, og genstandsfundamenter, der peger på “en Genstand, hvormed Sætningsindholdet udsiges” (1946:190f). Det som Diderichsen taler om her, er ganske vist ikke forskellige informationstrukturelle funktioner, men forskellige udfyldninger af førstepladsen i sætningen der kan varetage sådanne funktioner. Situationsfundamentet svarer til mit *link* med den modifikation at et topicudtryk på førstepladsen også bærer funktionen som link til den omtalte situation fordi topicreferenten optræder i den, og genstandsfundamentet svarer til mit *topic* med den modifikation at topicudtrykket ikke står på førstepladsen hvis linkfunktionen bæres af et andet led.

Hos Hansen og Heltoft (1999) beskrives det sådan at subjektet er grammatikaliseret emne og i denne funktion kaldes tema, mens

verbalhelheden er grammatikaliseret kommentar under navnet rema, og det indebærer at hvis der kommer “et andet led [end subjektet, OR] på førstepladsen, opstår der således en situation med to emneled, fundament og tema” (1999:203). Kommentaren er “alt hvad der udsiges om fundament og tema” (1999:206). Fundamentet er med andre ord ikke en del af kommentaren i disse tilfælde, men da det kan være en del af verbalhelheden, dvs. af remaet, bliver det uklart hvordan forholdet mellem fundament og kommentar skal forstås, eller generelt hvordan fundamentet kan have emnestatus når det ikke er subjekt. Fundamentet svarer til mit *link* med den modifikation at linket ikke nødvendigvis har emnestatus i forhold til kommentaren, men peger ud af sætningen, nemlig på den mentale repræsentation af teksten, mens temaet svarer til mit *topic* med den modifikation at subjektet ganske vist er default (umarkeret) topic, men at topicfunktionen kan overtages af andre led:

og ledningerne havde de selv klippet over

Sammenbindingen af sætninger til tekst foregår altså ved hjælp af links, strengt taget ikke ved hjælp af topics. I tekster hvor de to funktioner overvejende er sammenfaldende, vil jeg dog alligevel kalde tekststruktureringen topicorienteret (*og han ... og han ... og han ...*), i tekster hvor de overvejende er adskilt, vil jeg kalde den linkorienteret (*og så ... og så ... og så ...*). Tekst 1 i bilag 1 er et eksempel på topicorienteret tekststrukturering, mens tekst 2 er et eksempel på linkorienteret tekststrukturering.

5. Introduktion af referenter; ikke-identificerbare topics

Nogle sætninger har ikke topic-comment-artikulation fordi de kun har den funktion at indføre en referent, ikke at sige noget om den:

1.2 *Der var en dreng* [han skulle til caporeda han hed polledreng.]

Sådanne sætninger forekommer hyppigst i begyndelsen af en tekst eller et større tekstafsnit, og den indførte referent er som regel topic i den eller de følgende sætninger, og sådan er det jo også her.

Links og topics i tredje klasse

Sætningerne svæver med andre ord ikke frit i luften, for den omtalte referent er beregnet til at blive inkorporeret i den situation der omtales (eller skal omtales), dvs. at den kan linkes til den mentale repræsentation af teksten, som i dette tilfælde ganske vist er tom. Funktionen minder om den som ekstraponerede nominaler kan have, nemlig at indføre eller aktivere referenter der skal siges noget om. Det trykssvage *der* i funktionen som “formelt subjekt” må have rødder i en funktion som abstrakt, formelt link til den omtalte situation i almindelighed, i god overensstemmelse med Paul Diderichsens karakteristisk af det som “formelt situativ”.

I nogle tilfælde introduceres en referent som ikke-identificerbart topic:

En dreng var på vej til skole

Det hævdes normalt at denne konstruktion, med ubestemt nominal (dvs. med ikke-identificerbart referent) i fundamentfeltet, er højtlitterær og meget talesprogsfremmed, men den kan altså findes hos elever i tredje klasse som er i gang med at skrive deres første større skriftlige opgave i skolen. Dette eksempel er initialt i teksten, og i tredje klasse har jeg kun fundet introducerende ikke-identificerbare topics i denne position, men jeg skal om lidt give et eksempel som ikke er tekstinitialt. Eksemplet her, som ikke er enestående, viser at identificerbarhed ikke er en nødvendig forudsætning for topicstatus, som det ellers ofte hævdes. Jeg følger her Lambrecht (1994), som siger at tilgængelighed er tilstrækkeligt, dvs. muligheden for at linke til repræsentationen af teksten. Også i dette tilfælde er repræsentationen tom, og hvad som helst kan linkes til den. Eksemplet tyder i øvrigt også på at elever med ingen eller begrænset erfaring i produktionen af skriftsproglige tekster kan trække på erfaringer med reception af skriftsproglige tekster, læste eller højt læste, og at de kan være opmærksomme på at der er forskelle mellem skrevet og talt sprog. Og det kan jo have en vis skrivepædagogisk betydning at man ikke behøver at regne med at starte fra scratch, og at det ikke kun er skrivetræning der er afgørende for skriveudviklingen.

Senere i teksten linkes der normalt til aspekter af den omtalte situation eller mere specifikt til allerede indførte referenter. Jeg har som

nævnt ikke eksempler fra tredje klasse på introducerende topics der ikke er tekstinitiale, men her er ét fra visen om den svenske konstabel fra Sverige der skød sig selv af fra en kanon:

*En bukseknep fandt man i Polen
men det var nok ikke hans*

Bukseknappen er både topic og link. Udsagnet handler om den, og tilhøreren linker den automatisk til sin repræsentation af teksten ved at drage den slutning at den tilhørte konstablen, som altså er den forudsatte referent, antecedenten. Den introduceres med et ubestemt nominal fordi den ikke er identificerbar, men den er tilgængelig fordi det allerede har været omtalt hvor forskellige andre af konstablens legems- og beklædningsdele blev fundet. Jeg indrømmer at fordelingen af bestemt og ubestemt i visen i nogen grad ser ud til at være påvirket af metriske hensyn snarere end rent informationsstrukturelle, men her kan der ikke være tvivl om at forfatteren har haft til hensigt at få os til at inferere at den omtalte bukseknep tilhørte den stakkels konstabel, for vitsen er at han omgående benægter inferensen. Det ville han næppe have gjort hvis han ikke havde regnet med at læseren havde draget slutningen om bukseknappens tilhørsforhold, og han ville slet ikke have kunnet gøre det hvis han havde introduceret bukseknappen i bestemt form. *En bukseknep* kan i sammenhængen læses som ‘en af konstablens bukseknapper’, og det gør vi så fordi vi er på et sted i teksten hvor det er den mest relevante mulighed, indtil vi bliver gjort opmærksom på at det lige så godt kunne være ‘en eller anden bukseknep’ og derfor slet ikke relevant. Eller rettere sagt: relevant på en anden måde end vi lige troede. For der blev jo faktisk fundet en bukseknep i Polen som kunne have været konstablens, men det var nok alligevel ikke sandsynligt at det var hans. Vi kan med andre ord stadig linke bukseknappen til vores repræsentation af teksten, omend på en anden måde end vi først regnede ud, og teksten er derfor trods alt sammenhængende.

6. Topicorienteret tekststrukturering

Topicorienteret tekststrukturering lægger vægten på de referenter som indgår i den omtalte situation, især de handlende personer, og teksten

Links og topics i tredje klasse

struktureres efter hvad de foretager sig, eller hvad der foregår med dem.

Sætningens topic kan være hentet fra den foregående sætnings comment (progressivt topic):

1.2 [Der var en dreng] han skulle til caporeda

Eller det kan være en gentagelse af den foregående sætnings topic (fortsat topic):

1.2 han hed polledreng.

1.3 Han skulle lære at løbe op af væggen

Genoptaget topic

Sætningens topic kan også genoptage et topic (eller en anden referent) fra tidligere sætninger end den umiddelbart foregående (genoptaget topic):

1.3 [på vejen op slår han en fis] den stank af æg i en mikroven.
(progressivt topic)

1.4 Han døde, (genoptaget topic)

Dynamisk topic

Som eksemplet med konstablens bukseknop viste, kan topics (og andre referenter) være tilgængelige eller identificerbare uden at være identiske med allerede indførte referenter, fx i kraft af en del-helhed-relation eller en anden relation til noget allerede omtalt (dynamisk topic). Dynamiske topics kan være eksplicit forankret til en allerede omtalte referent:

1.5 Min vens far, som hedder BÆ, han var glad for at hans søn var død.

Eller forankringen kan være implicit:

1.3 [Han skulle lære at løbe op af væggen ...]

1.4 [Han døde,] læren lavede nogle pandekager

I dette tilfælde drager læseren automatisk den slutning at den omtalte lærer er ham der skulle lære Polledreng at løbe op ad væggen, men uden at det meddeles at der er en sådan relation. I det første eksempel skal man ganske vist drage den slutning at *min ven* er den netop afdøde Polledreng, og den støttes jo af den efterfølgende comment (selv om den omtalte far kunne have haft flere, uomtalte, sønner), men ikke på indføringstidspunktet. Derimod meddeles den nyindførte referents relation til den forudsatte.

7. Linkorienteret tekststrukturering

Linkorienteret tekststrukturering lægger vægten på den omtalte situations tidslige og rumlige struktur, ofte med links til tidspunkter og tidsrum i situationens forløb eller til de steder hvor sætningsindholdet angives at foregå:

2.2 [Nu skal i bare høre.] *Det var i et frikvarter vår en dreng blev moppet.*

2.3 *Et minut sener skulle de end ene i timen fik han det dårligt.*

2.4 *Ti sekunder sener var han død*

8. Spekulationer over fundamentfeltets funktion

Lars Heltoft har fremsat den hypotese at fundamentsfeltets primære funktion er at angive sætningens illokutionære ramme, mens det som jeg her har kaldt linkfunktionen (og som Heltoft kalder sætningens perspektiviske udgangspunkt) er sekundær og ikke altid realiseret. Heltoft tager udgangspunkt i den iagttagelse at sætninger med tomt fundamentfelt er helhedsspørgsmål, betingelsessætninger eller imperativer, mens sætninger med et *hv*-led i fundamentfeltet er enkelthedsspørgsmål, og sætninger med andre udfyldninger er assertiver.

Jeg har i hovedsagen to betænkeligheder ved denne opfattelse. For det første mener jeg at det er problematisk at tilskrive udfyldningen af en og samme plads i sætningen to forskellige indhold uden umiddelbart indlysende relationer til hinanden: ramme og perspektiv. Og for det andet kan sætninger med udfyldt fundamentfelt godt være spørgsmål eller imperativer: *Han kommer i morgen?* eller *Han kommer hvornår?* kan være lige så gode spørgsmål, i skriftsproget markeret

med spørgsmålstegn og i talesproget ofte med ikke-faldende eller kun svagt faldende intonation (Grønnum 2001:312f), som *Kommer han i morgen?* eller *Hvornår kommer han?*. Og *Bare kom an!* er en lige så god imperativ som *Kom du bare an!* – *Venligst vent* er mere kontroversiel, men af andre grunde, og uden tvivl imperativisk. Det tyder ikke på at udfyldningen af fundamentfeltet koder illokutionær ramme selv om det er indlysende at der er affinitet mellem udfyldning og ramme, og selv om sætninger med udfyldt eller *hv*-udfyldt fundamentfelt næppe kan være fremsættende (undtagen i parasitære tilfælde som *Er paven katolik?*).

Derfor vil jeg i det følgende kort skitsere en anden tolkning af disse forhold med udgangspunkt i at fundamentfeltsplacering koder (udtrykker) linkfunktionen, mens tilskrivningen af illokutionær ramme må foregå inferentielt, men naturligvis med udfyldningen af fundamentfeltet som et vigtigt udgangspunkt. Der er kun tale om nogle foreløbige overvejelser, og det er langt til en egentlig analyse, men jeg mener at den opfattelse af link som jeg foreslår, indebærer at en sådan redegørelse bliver nødvendig, og derfor har jeg valgt at tage overvejelserne med.

Sætninger med tomt fundamentfelt

Sætningsudsagnet i sætninger med tomt fundamentfelt har som helhed et uvist forhold til den omtalte situation, og kan derfor ikke uden videre linkes til den. Hvis sætningen er et helhedsspørgsmål, spørger den efter sætningsudsagnets relation til den omtale situation:

Har jeg fortalt dig at jeg bor tæt på en skov

Hvis sætningen er en betingelsessætning, er dens udsagn heller ikke uden videre relateret til den omtalte situation, undtagen som en hypotetisk mulighed – i tredje klasse har betingelsessætninger ikke tomt fundamentfelt, så jeg har igen måttet ty til den danske sangskat for et eksempel:

*Er du dus med himlens fugle og skovens grønne træer
Forstår du alle hjerter der banker her og der
Kan du smile til en kronhjort og vinke til en stær
Så har du fundet ud af noget som er meget værd*

Heller ikke hvis sætningen er imperativisk, er dens udsagn uden videre relateret til den omtalte situation, undtagen som en efterspurgt, fremtidig handling der vil gøre udsagnet sandt:

Skynd dig nu lidt

I alle tre tilfælde er det derfor modtagerens opgave at levere linket til den omtalte situation, enten ved at bekræfte eller afkræfte sætningsudsagnets relation til den omtalte situation for afsenderen (ved spørgsmål) eller for sig selv – og måske også afsenderen (ved betingelses-sætninger), eller ved at udføre den handling som gør sætningsudsagnet sandt i situationen (ved imperativer). I alle tre tilfælde er udsagnets relation til den omtalte situation ukendt for afsenderen i skrivende/talende stund, og han kan derfor ikke udstyre sætningen med et linkudtryk. Det tolkes så som en anmodning til modtageren om at levere et link.

Sætninger med *hv*-led i fundamentfeltet

Hvis sætningens udsagn mangler et argument, et specifikt link til den omtalte situation, så kan fundamentfeltet være udfyldt med et led der indeholder et interrogativt pronomen. Her repræsenterer *hv*-leddet det link som afsenderen anmoder modtageren om at levere:

Hvor har du dog været og hvorfor er du solskoldet på næsen

Betingelsessætninger med *hvis* kan tolkes på samme måde, ikke som et logisk *hvis*, men som et hypotetisk link til den omtalte situation:

*Men hvis du tenker på den gang han faldt på cyklen med mælken
skete der ikke andet end han brækkede armene og benene*

Litteratur

- Andersen, Thomas, Uwe Helm Petersen & Flemming Smedegaard (2001) *Sproget som ressource, dansk systemisk funktionel lingvistik i teori og praksis*. Odense: Odense Universitetsforlag.
- Diderichsen, Paul (1946) *Elementær dansk Grammatik*. København: Gyldendal 1946.

Links og topics i tredje klasse

- Frimann, Søren (2004) *Kommunikation – tekst i kontekst, tekstanalyse med systemisk funktionel lingvistik*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag: Institut for Kommunikation.
- Grønnum, Nina (2001) *Fonetik og Fonologi. Almen og Dansk*. 2. udgave. København: Akademisk Forlag.
- Gundel, Jeanette K. (1985) 'Shared Knowledge' and Topicality. *Journal of Pragmatics* 9:83-107.
- Gundel, Jeanette K. (1988) Universals of topic-comment structure. *Studies in Syntactic Typology*. M. Hammond, E. Moravcsik, J. Wirth (eds.). Amsterdam: John Benjamins:209-239.
- Halliday, M.A.K. (1994) *An Introduction to Functional Grammar*, Second Edition. London: Edward Arnold.
- Hansen, Erik og Lars Heltoft (1999) Kapitel 2. Forudsætninger og oversigt. *Grammatik over det Danske Sprog*, Erik Hansen og Lars Heltoft (red.). Foreløbig udgave, dec. 1999.
- Hasselgård, Hilde (2000) English multiple themes in translation. *Contrastive Studies in Syntax*. Copenhagen Studies in Language 25. Alex Klinge (ed.). København: Samfundslitteratur:11-38.
- Heltoft, Lars (1996) Topics in Danish and in Universal Pragmatics. *Proceedings of the Thirteenth Scandinavian Conference of Linguistics*. Lars Heltoft og Hartmut Haberland (eds.). Roskilde: Department of Languages and Culture, Roskilde University:251-262.
- (1999a) Kapitel 18. Hierarki og ledstilling. *Grammatik over det Danske Sprog*, Erik Hansen og Lars Heltoft (red.). Foreløbig udgave, dec. 1999.
- (1999b) Kapitel 19. Topologisk sammenbinding. *Grammatik over det Danske Sprog*, Erik Hansen og Lars Heltoft (red.). Foreløbig udgave, dec. 1999.
- Lambrecht, Knud (1994) *Information structure and sentence form: topic, focus and the mental representations of discourse referents*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Olesen, Gunnar Frost (1982) *På vej mod kommunikationens grammatik*. Århus: Arkona.
- Reynhart, Tanya (1982) *Pragmatics and Linguistics: An Analysis of Sentence Topics*. Bloomington: Indiana University Linguistics Club.
- Vallduví, Enric (1992) *The Informational Component*. New York: Garland.

Bilag 1

Her er de to tekster fra tredje klasse som jeg især henviser til og henter eksempler fra. Henvisninger til de to tekster følger den linjenummerering som jeg har sat ind i forhold til de linjebrud der findes i originalen. Der forekommer også eksempler fra andre tekster. Hvis de også er fra tredje klasse, anføres det ikke specielt, hvis de kommer andre steder fra, vil det fremgå.

Tekst 1:

1. caporeda¹

2. Der var en dreng han skulle til caporeda han hed polledreng.
3. Han skulle lære at løbe op af væggen på vejen op slår han en fis den stank af æg i en mikroven.
4. Han døde, læren lavede nogle pandekager men læren døde og så alle blev glade over at læren var død.
5. Min vens far, som hedder BÆ, han var glad for at hans søn var død.
6. Alle gik hjem fra caporeda.
7. Bæ han skulle på mcdonald's han blev ædt på vejen der hen
8. Det var en tissemyre der åd ham den gik videre.
9. Min far ville hjælpe BÆ men det var for sent. Min far græd.
10. slut

Tekst 2:

1. den besvimeede dreng

2. Nu skal i bare høre. Det var i et frikvarter vår en dreng blev moppet.
3. Et minut sener skule de end ene i timen fik han det dårligt.
4. Ti sekunder sener var han død alle skreg læren ringede 112
5. De kom ser hurtigt de kunne. Da de kom to de dragen med.
6. På hospitalet fandt de ud at han var helt død. Men fem dage sener
7. Vågnede han han var bare besvimet.
8. Da han kom jam havet han brækket benet og armen.
9. Han fik en raketi stor gave af sin mor og far.
10. Det gik godt i skolen sælom han havet brækket benet og amen

¹ Capoeira, brasiliansk kampdans, udtalt med to "flapped" forrtunge-r'er, der i skriften er gengivet med r og d.